

(5) רישום פקדונות חולים. הביקורת קבעה ליקויים ברישום פקדונות החולים בכס- פים ובחפצי ערך בבתי החולים השונים. המשרד הוציא הוראות לרישום מרוכז ואחיד של פקדונות אלה.

(6) אשפוז חולים על חשבונם הפרטי. רוב החולים בבתי החולים הממשלתיים הכלליים מאושפזים על חשבון קופות חולים ומוסדות אחרים, והשאר על חשבונם הם; עמדנו על הצורך להנהיג שיטה אחידה בכל בתי החולים האלה בניהול חשבונות האשפוז של החולים הפרטיים, הצענו, שגובה דמי האשפוז לחולה פרטי ייקבע על ידי עובד בית החולים בעל מעמד מתאים; שההכנסות מדמי האשפוז יועברו מדי יום ביומו לקופה המרכזית של בית החולים ושדמי האשפוז לא ייגבו על ידי העובד הקובע את שיעורם.

(7) הפיקוח על בתי חולים פרטיים לחולי נפש. מלבד 6 בתי חולים ממשל- תיים לחולי נפש קיימים 21 בתי חולים פרטיים לחולי נפש. בחלק ניכר מבתי החולים הפרטיים מוחזקים חולים, שמשרד הבריאות נושא בהוצאות אשפוזם או בחלק מהוצאות אלו. בשנת 1954/55 הוציא משרד הבריאות להחזקת חולים בבתי חולים פרטיים סך 462,000 ל"י. אחרי שהביקורת קבעה בחודש יולי 1955, שהפיקוח של המשרד על פעולותיהם של בתי חולים אלה היה בלתי מספיק, הוגבר הפיקוח.

III. משרד הדתות

א. פעולות הביקורת

נבדקו הפעולות של מחלקת הכספים והמשק, המחלקה למועצות דתיות, המחלקה ליישובי עולים והמחלקה לענייני המוסלמים והדרוזים; נוסף על כך נערכה ביקורת על ניהול הכספים בבתי הדין הרבניים ועל דרכי הפיקוח של המשרד על מוסדות לא-ממשלתיים, המקבלים מהמשרד הקצבות כספיות. אשר לבדיקות המינהליות, שנערכו ע"י השירות לביקורת המשקיות שבמשרד מבקר המדינה ביחידות הפיקוח של משרד הדתות ראה לעיל "ביקורת המשקיות" (עמ' 14 ואילך).

ב. ממצאי ביקורת שונים

(1) פיקוח משרד הדתות על האגודה למען המקומות הקדושים - הוועדה להר ציון. ביולי 1950 נוסדה "האגודה למען המקומות הקדושים - הוועדה להר ציון". כמטרת האגודה נקבע: "החדרת ערכי המקומות הקדושים בעם, לעודד את העלייה למקומות הקדושים, לשמור ולטפל בקיונם ובשכלולם, לעזור למוסדות המוסמכים בטיפול במקומות הקדושים". שנים מבין חמשת חברי ההנהלה הם עובדים בכירים של משרד הדתות. על הר ציון מועסקים בדרך כלל כ-20 עובדים, מהם 6 עובדים קבועים של משרד הדתות, אשר אחד מהם משמש מזכיר האגודה. המקורות העיקריים של הכנסות האגודה הם: תרומות, המתקבלות בחלקן מחו"ל, דמי רישום חברים, מכירת "מוכרות הר ציון". משרד הדתות משתתף בקביעות בשליש בקירוב מהוצאות האגודה ונושא בגרעונותיה. בשנת 1954/55 הסתכמו הקצבות המשרד לאגודה בסך 9,220 ל"י.

קשר ממין זה בין משרד ממשלתי לבין גוף לא-ממשלתי חורג מן המקובל. אף אם היו סיבות מיוחדות, שהצדיקו במקרה מיוחד זה צורת התקשרות כזאת, הרי ברור שעל ידי כך הוטלה על משרד הדתות אחריות מוסרית וכספית מוגברת. הביקורת העלתה, שהמשרד לא היה מפקח באורח שיטתי על הפעולות המינהליות והכספיות של האגודה: עד סוף אפריל 1955 לא התנהלו חשבונות סדירים על הכנסות, הוצאות והתחייבויות, וגם אחרי תאריך זה היה פיגור ניכר ברישום החשבונות. הביקורת קבעה, ש-27 פוקסי קבלות הכוללים 1,200 שוברות הכנסה חסרים, וסיבת היעלמם לא הובררה לא על ידי האגודה ולא על ידי משרד הדתות.

(2) המחלקה לענייני המוסלמים. הביקורת, שנערכה בחודש ספטמבר 1955 על המחלקה לענייני מוסלמים העלתה, שאינו קיים עדיין רישום מרוכז של הנכסים שבטיפול המח- לקה. כן נקבעו ליקויים בבדיקת פוקסי קבלות. המלצת הביקורת להעביר את הטיפול בנכסים אלה לידי יחידה מינהלית בעלת תפקיד משקי (ראה דו"ח שנתי מס' 5, עמ' 155) לא הוגשמה.

(3) ניהול כספים. במחלקת הכספים נבדקו ניהול החשבונות וביצוע התקציב; הביקורת עמדה במיוחד על דרכי ההכנה והביצוע של סעיפי תקציב הפיתוח המתחסיס לפעולות משרד הדתות (בניינים לצרכים דתיים). הצבענו על הצורך שמשרד הדתות יבדוק בקפדנות את מידת האפשרות של ביצוע פעולות הפיתוח; מן הצורך שבדיקה זו תיעשה בעת הכנת התקציב ובמיוחד בעת ההחלטה על מתן ההלוואות במסגרת זו.

IV. משרד החינוך והתרבות

א. פעולות הביקורת

הביקורת הקיפה את המחלקה לכוח אדם בהוראה והמחלקה לתקן וארגון בתי ספר; המחלקה לחינוך ותרבות לערבים; המחלקה לחינוך גופני והיחידה המפקחת על פעולות הגנ"ע; המרכזיות הפדגוגיות, שבהן מרוכז חומר להשתלמות מורים ומפקחים; מחלקת התזונה; המחלקה להנחלת הלשון; מחלקת העתיקות; מחלקת הכספים; חוליית הביקורת; האפסנאות והמשק של המשרד. בלשכות של משרד החינוך והתרבות במחוזות תל אביב, חיפה והצפון נבדקו סדרי העבודה וסדרי הפיקוח על בתי הספר.

ב. ליקויים שלא תוקנו ופגיעות

(1) ארגון בתי הספר ותנאי העבודה של מורים

עד סוף חודש אפריל 1954 טיפלה מחלקה אחת גם בעניינים הקשורים בארגון בתי ספר וגם בעניינים האישיים של המורים לסוגיהם השונים. במאי 1954 חוסלה המחלקה, ולשם ייעול הטיפול הוקמו שתי יחידות נפרדות והן – המחלקה לתקן ולארגון (בתי ספר) והמחלקה לכוח אדם בהוראה. הביקורת, שנערכה בשתי המחלקות, העלתה:

(א) תפקיד הרישום בכרססת המורים (ימי מחלה, איחורים וחסורים של מורים), שלפי ההסדר המתוכנן הועבר למחוזות, עדיין אינו מבוצע במחוזות, ועל ידי כך הופסק לתקופה לא קצרה ניהול רישום זה.

(ב) הצעות התקנים של בתי הספר לשנת הלימודים תשט"ו (1954/55) ומצבות בתי הספר המשמשות יסוד לחישובי המשכורת של המורים הוגשו ואושרו באיחור רב; איחורים אלה גרמו בין השאר הלנת משכורת והפרעות במהלך הסדיר של הלימודים.

(ג) נקבעו מקרים רבים של פיגורים ממושכים בתשלום המשכורות, שגרמו בחלקם הגדול מחמת איחורים בהעברת המסמכים הדרושים בשלבים השונים. האיחורים בלטו בעיקר במקרים של כניסת מורים חדשים.

(ד) הוראות תשלום של משכורות ותוספות לסוגיהן הוצאו על ידי עובד אחד, בלא שנבדקו על ידי עובד אחר.

(2) מחלקת הכספים

הביקורת במחלקת הכספים של משרד החינוך והתרבות, שנערכה בחודשי מאי – יוני 1955, העלתה פיגורים בהכנת התשלומים וביצועם. פיגורים אלה גרמו בעיקר מחמת מבנה ארגוני לקוי וחוסר פיקוח: פעולות כספיות מסוימות אינן מבוצעות על ידי מחלקת הכספים אלא על ידי יחידות אחרות של משרד החינוך; חוסר פיקוח בתוך מחלקת הכספים מתבטא למשל בזה, שהשוברות שהוכנו לתשלום על ידי עובד אחד אינם נבדקים על ידי עובד אחר. לתיקון ליקויים אלה דרושה חלוקה חדשה של התפקידים בתוך יחידות המחלקה והגברת הפיקוח הפנימי.

(3) פעולות המחלקה לחינוך ערבי

לגבי בתי הספר של בני המיעוטים ממלאת המחלקה לחינוך ערבי את התפקידים, שמחלקות שונות (כוח אדם, תקן, פיקוח מרכזי) מבצעות לגבי בתי הספר היהודיים. בידי מנהל המחלקה